

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
2022/358620

03.05.2024

Innspill til ny styringsavtale med Enova

Det vises til invitasjon om innspill til hvordan Enova bør innrettes i anledning ny fireårig styringsavtale mellom Klima- og miljødepartementet og Enova. Enova er et sentralt virkemiddel for gjennomføringen av regjeringens klima- og energipolitikk, som får stadig økende betydning for utviklingen av norsk næringsliv generelt, og for det øvrige næringsrettede virkemiddelapparatet spesielt.

Enova, Forskningsrådet, Siva, Gassnova og Innovasjon Norge har allerede inngått samarbeidsavtalen *Samarbeid om grønn vekst*. Ambisjonen er et godt koordinert og sammenhengende virkemiddelapparat med grønn næringsutvikling som felles mål. Enova og Innovasjon Norge har i tillegg løpende kontakt på operativt nivå, og det er vår oppfatning at samarbeidet fungerer godt.

Tettere samarbeid gjennom klarere rolleavgrensing

Samtidig har aktørene i det næringsrettede virkemiddelapparatet i økende grad også strategisk dialog om prioriteringer av utfordringer og markedssvikter som trenger risikoavlastning. En sentral ambisjon er klargjøre hvordan klarere arbeidsdeling parallelt og sekvensielt i våre tilbud til bedriftene kan øke opplevelsen av et samlet og kundeorientert virkemiddelapparat. Det kan også bidra til raskere og bedre måloppnåelse, for næringslivet, samt for virkemiddelapparatet og våre oppdragsgivere. Innovasjon Norge ser det som svært positivt om Enova kan bli tettere involvert i dette arbeidet.

Enova har et viktig oppdrag som risikoavlaster for utvikling energi- og klimateknologi i tidlig fase. Et enda tettere samarbeide med Innovasjon Norge om den påfølgende kommersialiserings- og skaleringsfasen kan bidra til utrulling av denne typen teknologi kan oppnå den farten og det omfanget som må til for å realisere nasjonale klimaforpliktelser.

Samspill med klare grenser gjør det lettere å oppdage hull i virkemiddelapparatet

Enova og Innovasjon Norge har grunnleggende forskjellige mandat, roller og arbeidsmetodikk. Innovasjon Norges overordnede mål er verdiskaping og næringsutvikling i hele landet. Enova og Klima- og energifondets formål er å bidra til Norges klimaforpliktelser og bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Bionova ble opprettet i 2023 og lagt til Innovasjon Norge for å få bærekraftig næringsutvikling i bioøkonomien. Bionova skal bidra til å utvikle ressurseffektive og mer sirkulære verdikjeder innenfor jordbruk, skogbruk og havbruk. Videre finansierer Bionova også løsninger som bidrar til å kutte landbrukets klimagassutslipp og økt opptak og lagring av karbon i jord.

Jordbruket står i dag for ca. 10 prosent av totale norske utslipp av klimagassene i Norge.

I Hurdalsplattformen er det et uttalt mål om at 30 prosent av norsk husdyrgjødsel skal benyttes i biogassproduksjon i 2030. Produksjon av biogass og biorest fra landbruk og havbruk bidrar til sirkulærøkonomien, der gjenvinning av næringsstoffer i biologiske restprodukter gjør at de kan føres tilbake i kretsløpet. Økt biogassproduksjon bidrar også til å øke Norges forsyningssikkerhet innenfor gjødsel og energi.

Spesielt på området for biogass er det et hull i tilbudet til virkemiddelapparatet. Biogassanlegg er en kjent teknologi, men krever store investeringer for å bygge opp og skalere. Med årene har graden av innovasjonshøyde på teknologien knyttet til slike anlegg blitt lavere og prosjekter som søker Enova om finansiering blir i mindre grad prioritert til tross for at det er stadig økende etterspørsel etter biogass i markedet. I et klimaperspektiv vil det være avgjørende å etablere flere anlegg av en viss størrelse for å kunne realisere klimamålene innen 2030. Risikoen i slike investeringer er fortsatt betydelig fordi investeringene skjer i distriktsområder og mangler derfor pant til privat finansiering. Det er derfor sannsynlig at slike anlegg ikke blir realisert uten at det er tilgjengelig investeringstilskudd.

Denne type prosjekter kjennetegnes ved en verdikjedeavhengighet, det trengs en helhetlig tilnærming fra bondens gjødselkum og oppdrettsanleggets slam, frem til distribusjon og bruk av biogass. Det er behov for at virkemiddelapparatet er med og veileder disse aktørene for å koble de ulike leddene i verdikjeden. Effekten vil være økt energiproduksjon, mer tilgjengelig gjødsel til jordbruket og et viktig bidrag til å imøtekomme klima- og miljømålene som Norge har forpliktet seg til. Biogassanlegg som baserer seg på substrat med lavt energiinnhold (husdyrgjødsel) når ikke opp i konkurransen om tilskuddsmidler med dagens støtteprogrammer (eks. Biogassanlegget på Sømna). Sømna-saken er et godt eksempel på hull i virkemiddelapparatet ved at Enovas støtteløsninger pr i dag ikke treffer behovet aktørene har, og Innovasjon Norge ikke har tilstrekkelige rammer til å bistå slike prosjekter.

Innovasjon Norge anbefaler derfor at det i forbindelse med ny styringsavtale for Enova ser på innretningen til ordningene for biogass og sikrer at virkemiddelapparatet dekker dette hullet. Dette er anlegg som bidrar betydelig til å redusere både klimagassutslipp og utvikling av lokal bioøkonomi, både for landbruk og havbruk.

Med vennlig hilsen
for Innovasjon Norge

Eva Camerer
Divisjonsdirektør

Silje Lesjø
Konstituert direktør Bionova

Kopi: Nærings- og fiskeridepartementet
Landbruks- og matdepartementet